

Forum for fornyelse

Fornylse av offentlig sektor var et hovedtema på Samfunnsodontologisk forum, som kunne notere seg for nok en rekord hva angår deltakelse. Denne gangen i Vestlandets hovedstad, som solte seg i et fabelaktig junivær, i dagene 13. til 15. juni. Men statssekretæren kom ikke.

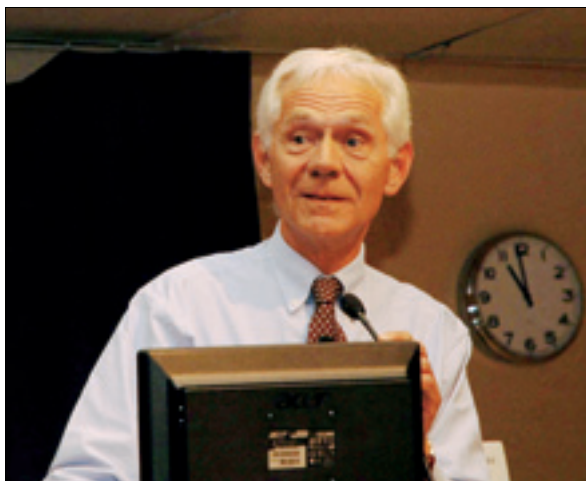
Rigmor Aasrud, statssekretæren i Helse- og omsorgsdepartementet, som har fått ansvaret for tannhelse av statsråd Sylvia Brustad, var satt opp i programmet. Alle gledet seg til endelig å få høre hva regjeringen vil gjøre med tannhelsefeltet i Norge, etter NOU 2005: 11. Men den gang ei. Statssekretæren kom ikke. Men hun sendte sine hilsener, og signaler om at regjeringens satsing vil bestå i å legge sten på sten, og dermed fortsette med å prioritere grupper, fremfor å gi trygdebasert tannbehandling til alle. Videre sa hun, gjennom sine utsendte embedskvinner, at hun er opp-tatt av en bedre geografisk fordeling, og ute etter gode virkemidler. I tillegg er statssekretæren tilhenger av å se rett person på rett plass, også i tannhelsetjenesten. Og noe særlig mer fikk man ikke vite om den saken.

Svensk suksess

Onsdagens foredragsrekke åpnet med Angeles Bermudez-Svankvist, tidligere sjef for den offentlige tannhelsetjenesten i Stockholm, eller tandvårdchef som det heter der borte. Hun beskrev hvordan tannhelsevirksomheten i Sveriges hovedstad hadde klart overgangen fra forvaltningsorganisasjon til markedsaktør. Begeistringen var stor blant tilhørerne i Bergen, som likevel savnet å få vite litt mer om hva suksessen hadde kostet.

Offentlig sektor er ikke offentlig sektor

Professor Victor Norman fra Norges Handelshøyskole, fulgte opp med å gi

Professor Victor Norman snakket om utfordringene i offentlig sektor med stort engasjement.

en grundig forelesning om hovedutfordringene for hele den offentlige sektor. Han understreket at ingen enkle, fikse sentrale grep kan løse de grunnleggende ressursproblemene i offentlig sektor. Selv om alle regjeringer, inkludert den han selv satt i, og alle bystyrene gjerne vil gjøre noe raskt og greit, finnes det ingen standardoppskrift eller fellesnevner for offentlig virksomhet. Ledelsen i hver enkelt del av offentlig sektor må ha innsikt i sin del av virksomheten og finne løsninger som passer der de er. Det som må til, ifølge Norman, er en systemgjennomgang av oppgaver og ressursbruk, utvikling av klare forutsigbare rammer for virksomheten og kartlegging av brukerne og deres behov. Dessuten trengs det vilje til å overlate ansvaret for å finne gode løsninger til dem som har kompetansen og nærheten til brukerne. Brukerne skal behandles som kunder, og som individer. Alle skal med andre ord behandles ulikt. Dette er både nødvendig og vanskelig, ifølge Norman – fordi det bryter med vår kultur.

Norman benyttet anledningen til å uttrykke skepsis overfor det nye NAV-

systemet og visjonen om å gjøre noe med brukernes problemer. Det trodde han ikke ville skje gjennom NAV sa han, som han spådde en fremtid som gigantisk trygdeetat med stor evne til å betale ut penger.

Innføring av god personalpolitikk er helt avgjørende for å lykkes med fornyelse, effektivisering eller modernisering av offentlig sektor, sa Victor Norman.

Det vil si å forvalte og utvikle talenter og planlegge livsløpskarrierer. Dette har ikke offentlig sektor vært gode på, mener han. Med unntak av universitetene. De har, ifølge Norman, skjønt at professorer ikke er særlig gode i mer enn 20 år, og lar dem få lov til å være sensorer og drive med populærforelesninger etterpå. Videre sa Norman at offentlig sektor er miserabelt dårlige til å hjelpe folk over i andre jobber.

Til slutt berømmet han tannhelsetjenesten for deres satsing på forebygging. Forebygging er mye billigere enn alt annet.

Fra pasient til forbruker

Førsteamanuensis Thor Øyvind Jensen fra Institutt for administrasjons- og organisasjonskunnskap ved Universitetet i Bergen ga en innføring i aspekter ved utviklingen, som peker i retning av at pasienten blir en mer og mer bevisst forbruker eller kunde.

Samtidig var han innom fenomenet norsk tannhelsetjeneste, som han mente står overfor en deprivatisering i og med innføring av offentlige finansieringsordninger for større grupper av

Nord-Odal kan vise vei

befolkningen. Han snakket også om at man er i ferd med å innordne tannhelsetjenesten i resten av helsevesenet – et helsevesen som tannhelsetjenesten på en måte møter i svingdøren, fordi de lenge har gått i hver sin retning. – Noen ganger er det fremtidsrettet å være gammeldags, sa Jensen og siktet til tannhelsetjenestens lange tradisjon for ikke å ha de problemene det klassiske helsesystemet sliter med.

Akershus neste

Neste stopp for Samfunnsodontologisk forum blir Akershus. Stafettpinnen ble, tradisjonen tro, overrakt under festmiddagen. Den fant sted på særpregede Fløien Folkerestaurant. Direktøren for Tannhelsetjenesten i Akershus, Kirsten Nerheim Ahlsen, ønsket hjertelig velkommen til Lillestrøm neste år, og ba i samme slengen folk om at sette av dagene ...

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi

– Å redusere sosial ulikhet i helse skal være oppgave nr. 1 i helsetjenesten ifølge Sosial- og helsedirektoratets ferske rapport, «Utviklingstrekk i helse- og sosialsektoren», sa seniorrådgiver Liljan Smith Aandahl i et inspirert og inspirerende foredrag på Samfunnsodontologisk forum i Bergen i midten av juni. Til slutt i foredraget presenterte hun data fra Nord-Odal, der systematisk forebyggende tannhelsearbeid har ført til at 18-åringene har Hedmark fylkes beste tannhelse trass i at befolkningens utdanningsnivå ligger godt under gjennomsnittet for fylket.

Helse og «uhelse» er ulikt fordelt i befolkningen. Dette har sosiologene vist oss, sa Smith Aandahl og viste til direktoratets to publikasjoner, «Gradientutfordringen» og «Sosiale ulikheter i helse». Hun fortalte videre at direktør Bjørn-Inge Larsen i Sosial- og helsedirektoratet nylig la frem rapporten «Utviklings-

trekk i helse- og sosialsektoren» som slår fast at vi har følgende utfordringer: Viktigst er det å øke innsatsen for å redusere forskjellene i helse og levekår i befolkningen, men vi må også se fremover og forberede oss på store endringer i befolkningen, med en fordobling av den eldre befolkningen de neste 40 årene. Vi må prioritere bedre for å høste ytterligere gevinster i helse og levekår. Sosial- og helsedirektoratet har som en av hovedoppgavene å følge utviklingen innenfor helse- og sosialsektoren for å gi råd til beslutningstakere på alle nivåer. Direktoratet tar derfor sikte på å utarbeide en ny rapport hvert år.

Samarbeid og kunnskap

– For tannhelsetjenesten er det nødvendig å samarbeide med andre yrkesgrupper, og odontologien er ikke tilstrekkelig som kunnskapsbasis for arbeidet i tannhelsetjenesten. Sosiologi, psykologi og kommunikasjonsfagene er viktige tilleggsgag når vi planlegger det helsefremmende og forebyggende arbeidet, sa hun og gjorde samtidig reklame for det nye nettstedet www.helsebiblioteket.no, der man gratis kan få tilgang til både tidsskrifter og databaser fra hele verden. – Mottoet for nettstedet er at god kunnskap gir bedre fagfolk, sa hun og oppfordret forsamlingen til å benytte denne muligheten til å skaffe seg data og kunnskaper på en enkel måte.

Hva har skjedd i Nord-Odal?

Seniorrådgiveren forespeilet oss allerede i begynnelsen av sitt foredrag at hun skulle presentere interessante tannhelsedata fra Nord-Odal, en kommune i Hedmark med et utdanningsnivå som ligger under gjennomsnittet for fylket og landet for øvrig. I Nord-Odal har 10 % høyere utdanning mot 20 % på landsbasis.

– På denne bakgrunn er det som har

Bergenske buekorpsgutter sto for velkomsten til Fløien Folkerestaurant.